LVAVA

2004

GADA PĀRSKATS

LATVIEŠU VALODAS APGUVES VALSTS AĢENTŪRA

SATURS

PRIEKŠVĀRDS 3

IEVADS 4

1. Pamatinformācija par LVAVA 6

1.1. LVAVA statuss, mērķis, darbības principi un svarīgākās funkcijas 6

1.2. LVAVA finansēšanas avoti un to izlietojums 8

1.3. LVAVA struktūra 9

2. LVAVA darbība un rezultāti 2004. gadā 10

2.1. *Latviešu valodas apguves valsts programmas* ceturtās fāzes mērķis 10

2.2. LVAVA darbības iekšējā pārraudzība 11

2.3. Aģentūras administratīvā darbība 12

2.4. Latviešu valodas kā otrās valodas (LAT2) kursi pieaugušajiem 12

2.5. Skolotāju tālākizglītība 14

2.6. Integrācijas pasākumi 16

2.7. Mācību līdzekļu izdošana 19

PIELIKUMI 23

Pārskata autore TIJA KĀRKLE
Redaktore AIJA OZOLIŅA
Dizains un makets EDGARS ŠVANKS

Iespiests Jelgavas tipogrāfijā

ISBN 9984-765-65-2
© 2005, LVAVA

PRIEKŠVĀRDS

Godātie pārskata lasītāji!

Valoda jau izsenis apdziedāta dainās, par to stāstīts pasakās. Latviešiem latviešu valoda ir identitātes simbols, kas sargāts un lolots gadsimtiem ilgi.

Latviešu valodas apguves valsts aģentūrai šis gads bijis svarīgiem notikumiem bagāts – no Latviešu valodas apguves valsts programmas projekta vadības vienības tā kļuvusi par Latviešu valodas apguves valsts aģentūru, vienojot prasmīgus un zinošus cilvēkus kopīga mērķa sasniegšanai: nodrošināt iespēju apgūt latviešu valodu personām, kurām nav valodas zināšanu. Tikpat svarīgi ir veidot latviešu valodai labvēlīgu vidi.

Kļūstot par lielās Eiropas Savienības valodu saimes dalībniekiem, jāapzinās savas valodas nozīme un jāprot tā saglabāt. Starp lielajām Eiropas valodām mūsu, latviešu, valoda ir maza, tomēr sena un sīksta. Aizvien biežāk runājam par nepieciešamību zināt ne tikai vienu, bet četras un piecas valodas, tomēr svarīgi apzināties savas dzimtās valodas nozīmi un valodu kopt.

Esmu gandarīta par aģentūras paveikto un sasniegtajiem rezultātiem – pieaug to cilvēku skaits, kuri vēlas mācīties latviešu valodu, aizvien labāki sasniegumi ir tiem, kuri kārto valodas eksāmenus. Tas nebūtu panākts bez dzīvesgudru, enerģisku un profesionālu cilvēku palīdzības.

Latviešu valodas kā valsts valodas stiprināšanai ir nepieciešams sabiedrības atbalsts. Ir jāiegulda liels darbs, lai cilvēki savas latviešu valodas zināšanas izmantotu ikdienā, lai neļautos maldīgiem priekšstatiem par valodu lomu Latvijā. Šeit liels darbs darāms pašiem latviešiem, kas ar savu attieksmi var motivēt apgūt latviešu valodu un veidot labvēlīgu vidi latviešu valodas lietošanai.

Vēlu mums visiem kopīgi kopt savu dzimto valodu un veidot cilvēkos pozitīvu attieksmi pret latviešu valodas lietošanu!

Prof. Ina Druviete,
Latvijas Republikas izglītības un
zinātnes ministre

IEVADS

2004. gads Latviešu valodas apguves valsts aģentūrai (LVAVA) ir nesis lielas pārmaiņas, proti, Latviešu valodas apguves valsts programmas projekta vadības vienība pārtapa par Latviešu valodas apguves valsts aģentūru. Valsts pārvaldes reformas ietvaros Valsts kanceleja jau 2003. gadā veica LVAVP darbības izvērtēšanu un atzina, ka tā atbilst valsts aģentūras nosacījumiem. Līdz 2004. gada 12. oktobrim, kad oficiāli ieguvām valsts aģentūras statusu, bija jāveic daudzi sagatavošanās darbi. Tā kā aģentūras nav līdzīgas cita citai un katras aģentūras reorganizācijas procedūra ir vienreizīgs notikums, nebija iespējams balstīties uz citu pieredzi. Tas bija interesanti un aizraujoši, tomēr prasīja lielu darba un laika ieguldījumu.

Iegūstot aģentūras statusu, LVAVA ir kļuvusi par pilntiesīgu valsts iestādi. Tādējādi ir sasniegts desmit gadiem paredzētās Latviešu valodas apguves valsts programmas (1996–2006) 4. fāzes mērķis – izveidota pastāvīga valsts institūcija, kas rūpējas par latviešu valodas apguves pieejamību un valodas mācīšanas metodikas attīstību. Valsts aģentūras darbība ir valsts ilgtermiņa atbalsts tiem Latvijas iedzīvotājiem, kuriem trūkst latviešu valodas zināšanu, bet ir vēlme tās iegūt.

Lai uzzinātu, kādas izmaiņas notiek latviešu valodas lietojumā un kādā vidē LVAVA jāstrādā, kopš 1996. gada LVAVA uzdevumā Baltijas Sociālo zinātņu institūts katru gadu veic aptauju «Valoda». Jautājumi gadu gaitā ir maz mainījušies. Šī aptauja ir vienīgā aptauja Latvijā, kas parāda valodas apguves un lietojuma progresu. Aptaujas jautājumus un atbildes var iedalīt objektīvos un emocionālos. Objektīvie rādītāji rāda, ka latviešu valodas zināšanu līmenis Latvijas mazākumtautību iedzīvotāju vidū lēni, bet pastāvīgi paaugstinās. Toties emocionālie rādītāji uzrāda svārstības respondentu atbildēs, kas atkarīgas no dažādiem ārējiem iespaidiem; tās prasa padziļinātu pētījumu.

Pēc mazākumtautību respondentu valodas zināšanu pašnovērtējuma 2004. gadā to skaits, kas labi runā latviski, palielinājies līdz 17%. 1996. gadā tikai 9% no mazākumtautību respondentiem deva sev šādu novērtējumu. Tajā pašā laika posmā to respondentu skaits, kas atzīst, ka valodu neprot nemaz, samazinājies no 22% līdz 10%. Ja šos pašus skaitļus aplūkojam pa vecuma grupām, tad aina ir vēl pozitīvāka. Vecuma grupā no 15 līdz 34 gadiem to skaits, kas valodu zina labi, palielinājies no 8% līdz 23%, bet to, kas valodu nezina nemaz, samazinājies no 8% līdz 2%. Savukārt vecuma grupā no 50 līdz 74 gadiem to nelatviešu skaits, kas valodu zina labi, palielinājies no 9% līdz 15%, bet to skaits, kas valodu nezina nemaz, samazinājies no 41% līdz 17%.

Kopš 2000. gada aptaujā iekļauts arī jautājums par respondentu attieksmi pret latviešu valodu. Vairāk nekā 40% no respondentiem, kuru ikdienas saziņas valoda ģimenē ir krievu valoda, savu attieksmi pret latviešu valodu uzskata par neitrālu. Taču 2004. gadā samazinājies to skaits, kas labprāt runā latviski, un palielinājies to skaits, kam nepatīk runāt latviski. Tāpat vairāk nekā 40% no šīs respondentu grupas uzskata, ka pāreja uz mācībām latviešu valodā vispār nav vajadzīga, taču ir vērojama šāda viedokļa piekritēju skaita samazināšanās – 2003. gadā tie bija 49% respondentu, bet 2004. gadā – 43% respondentu. Toties to skaits, kurus šis jautājums neinteresē, ir divkāršojies no 8% līdz 17% respondentu.

No aptaujas rezultātiem varam secināt, ka vispārējā valodas apguves tendence lēnām virzās pozitīvā virzienā. Šī tendence kļūst skaidri redzama regulārā ilgtermiņa aptaujā. Ja aplūkojam aptaujas rezultātus pa gadiem, vērojamas pat straujas svārstības vienā vai otrā virzienā. Šeit skaidri parādās dažādu politisko faktoru ietekme uz cilvēku viedokli. Latviešu valodas kā valsts valodas nostiprināšanās process vēl nav beidzies. Vēl ir nepieciešams liels atbalsts, lai cilvēki arī emocionālajos jautājumos, kas saistīti ar valodu, neizjustu diskomfortu un nenonāktu atpakaļ veco stereotipu varā. Šajā procesā jāpiedalās visiem Latvijas iedzīvotājiem, un īpaši nozīmīga vieta ir pašu latviešu kā valodas nesēju un vides veidotāju attieksmei. Labvēlīgas latviešu valodas vides veidošana arī ir un paliek viens no LVAVA uzdevumiem.

Ar ko tad LVAVA darbībā izceļas 2004. gads, ar ko tas atšķiras no iepriekšējiem? Viens no LVAVA mērķiem ir meklēt instrumentus, kā motivēt cittautiešus mācīties un lietot latviešu valodu. Tāpēc LVAVA katru gadu meklē jaunas idejas dažāda veida projektiem. 2004. gadā jāatzīmē trīs jaunumi, kas īstenoti ES *Phare* projektu ietvaros: LAT2 (latviešu valodas kā otrās valodas) nometnes, teātra festivāls un LAT2 kursi mazākumtautību skolēnu vecākiem.

Lai gan bieži plašsaziņas līdzekļos izskan šaubas par latviešu valodas apguves sekmēm, LVAVA pieredze rāda pretējo. Cittautieši grib mācīties latviešu valodu un dara to ar lielu atdevi. Par to liecina lielais pieteikumu skaits LVAVA rīkotajos konkursos. Sabiedrības vajadzības no gada gadā pieaug, LVAVA var atbalstīt tikai mazu daļu no iesniegtajiem projektiem. Īpašu atsaucību ieguva jaunais modelis – valodas apguves 3 nedēļu nometnes dažādās Latvijas vietās –, kur latvisko vidi veidoja pieaicināti vietējie pensionāri ar humanitāru izglītību. Tika arī sagatavotas un kursos aprobētas latviešu valodas apguves grāmatiņas sešu darba tirgū pieprasītāko profesiju pārstāvjiem. Otra grupa, kas ar lielu prieku mācījās latviešu valodu, bija mazākumtautību skolēnu vecāki. Visi kursu dalībnieki bija pateicīgi, ka *Phare* projekta ietvaros viņi bez maksas tika arī apgādāti ar viņu valodas zināšanu līmenim atbilstošām LVAVA izdotās sērijas «Palīgā!» grāmatām un citiem mācību līdzekļiem.

Viens no interesantākajiem LVAVA projektiem 2004. gadā bija skolu teātra festivāls, kas veicināja latviešu un mazākumtautību skolēnu sadarbību un latviešu valodas apguvi neformālā gaisotnē. Konkursa kārtībā no 47 pieteikumiem tika atlasīti 10 projekti, kuros viena latviešu un viena mazākumtautību skola kopīgi veidoja kādas lugas iestudējumu. Iestudējumi pārsteidza ar augsto skatuvisko līmeni, muzikāliem un pat akrobātiskiem iestarpinājumiem. Profesionālas žūrijas par labāko atzītais uzvedums, Sabiles sākumskolas un Lībagu pamatskolas iestudētā izrāde «Čigānmeitēns Ringla» pēc Erika Ādamsona grāmatas motīviem, saņēma galveno godalgu – iespēju tās veidotājiem doties turnejā uz trim Latvijas pilsētām. Festivāla noslēgumā VEF kultūras pilī 380 lieli un mazi festivāla dalībnieki un viņu skolotāji priecājās kopīgā diskotēkā. Šis patiesi bija integrācijas projekts – gan sadarbības, gan valodas jomā.

Noslēgumā vēlos atgriezties pie jau sākumā teiktā. Valodas apguve nav tikai tehnisks process – grāmatas, skolotājs, mācību telpa un apkārtējā vide. Valodas apguvi vada daudzi smalki ikdienas mehānismi. Valodas apguvei ceļā stāv daudzas barjeras – psiholoģiskas, fiziskas, socioloģiskas – un nepieciešama stipra motivācija, lai visas šīs barjeras pārvarētu. Palīdzēsim šīs barjeras nojaukt, veidojot pozitīvu valodas apguves un lietojuma vidi!

Dr. Aija Priedīte,
LVAVA direktore

1. PAMATINFORMĀCIJA PAR LVAVA

1.1. LVAVA STATUSS, MĒRĶIS, DARBĪBAS PRINCIPI UN SVARĪGĀKĀS FUNKCIJAS

LVAVA statuss

Latviešu valodas apguves valsts programma (LVAVP) tika apstiprināta 1995. gada 1. novembrī ar LR Ministru kabineta rīkojumu nr. 616. Programmas īstenošanai tika izveidota LVAVP projekta vadības vienība ar valsts uzņēmuma bezpeļņas organizācijas statusu.

Saskaņā ar valsts pārvaldes reformu 2004. gada oktobrī LVAVP projekta vadības vienība oficiāli mainīja statusu un kļuva par valsts aģentūru ar nosaukumu *Latviešu valodas apguves valsts aģentūra*.

LVAVA mērķis

Latviešu valodas apguves valsts aģentūra īsteno *Latviešu valodas apguves valsts programmu*, kas ir izglītības pasākumu kopums labprātīgai un mūsdienīgai latviešu valodas kā otrās valodas apguvei. Veicot izdevējdarbību un organizējot latviešu valodas apguves, metodikas un sabiedrības integrācijas kursus, seminārus, un citus pasākumus, **aģentūras darbības mērķis ir nodrošināt iespējas apgūt latviešu valodu tām personām, kurām nav latviešu valodas zināšanu vai kurām tās ir nepilnīgas**.

Programmas darbs pirmajiem desmit gadiem tika plānots 5 darbības fāzēs

1. fāze: 1996.–1998. gads	Izstrādāt LAT2 pasniegšanas metodiku, apmācīt pirmos pedagogus multiplikatorus, plānot programmas attīstības un darbības ilgtspēju.
2. fāze: 1999.–2000. gads	Pilnveidot LAT2 mācīšanas metodiku, saturā iekļaujot sabiedrības integrācijas jautājumus.
3. fāze: 2001.–2002. gads	Nostabilizēt latviešu valodas lietojumu sabiedrībā, valodas kursu piedāvājumā aptverot tās mērķauditorijas, kuras sākumā nebija prioritāras.
4. fāze: 2003.–2004. gads	Latviešu valodas kā valsts valodas un LAT2 ieviešanas neatgriezeniskuma nostiprināšana. Pabeigt LAT2 mācību līdzekļu izdošanu visām pamatskolas klasēm un sagatavot mācību līdzekļus vidusskolai. Mazākumtautību izglītības reformas skaidrošana un atbalsts tās ieviešanai.
5. fāze: 2005.–2006. gads	Nostiprināt valsts institūciju, kas veicina latviešu valodas apguvi un latviešu valodas vidi, lai nodrošinātu LAT2 apguvi visiem interesentiem neatkarīgi no vecuma, profesijas un tautības.

Tajā pašā laikā, ņemot vērā valodisko situāciju valstī un mazākumtautību izglītības reformas gaitu, nevar teikt, ka LVAVA mērķis – sabiedrības integrācija, nodrošinot latviešu valodas apguves mehānismus – tuvākā laikā būs sasniegts. Tāpēc LVAVA vadība plānveidīgi strādā pie tā, lai noteiktu stratēģiskos mērķus un nodrošinātu atbalstu LVAVA darbībai.

LVAVA darbības principi

- Valodas apguve LVAVA ietvaros notiek tikai pēc brīvprātības principa.
- LVAVA darbība galvenokārt vērsta uz Latvijas iedzīvotājiem, kam trūkst latviešu valodas zināšanu, kuri vēlas apgūt latviešu valodu vai papildināt savas zināšanas, vēlas piedalīties Latvijas attīstībā.
- Valodas mācīšanā LVAVA īsteno pakāpenisku un motivētu pieeju, kuras centrā ir indivīds, kas apgūst valodu kā komunikācijas līdzekli.
- LVAVA mācību līdzekļos latviešu valoda atklājas kā mūsdienīga valoda, kas lietojama visās dzīves jomās.
- LVAVA piedāvāto kursu pamatā ir atziņa, ka valoda jāmācās, lai to lietotu, nevis lai noliktu eksāmenu.

LVAVA svarīgākās funkcijas

- Veikt izdevējdarbību *Latviešu valodas apguves valsts programmas* ietvaros.
- Sniegt fiziskajām un juridiskajām personām publiskus pakalpojumus – organizēt seminārus, kursus, nometnes un citus izglītības pasākumus latviešu valodas apguves un mācīšanas metodikas, kā arī starpkultūru komunikācijas jomā.
- Sniegt konsultācijas latviešu valodas apguves jautājumos.
- Pārdot un izplatīt LVAVA mācību materiālus un citus izdevumus.
- Sniegt latviešu diasporai ārvalstīs atbalstu latviešu valodas apguvē un valodas saglabāšanā.

LVAVA darbību raksturojošo terminu skaidrojums

LAT1 – latviešu valoda kā dzimtā valoda
LAT2 – latviešu valoda kā otrā valoda
multiplikators – tālākizglītotājs
mācēns – izglītojamais

Pārskatā lietotās abreviatūras

ANO AP – Apvienoto Nāciju organizācijas Attīstības programma
EDSO – Eiropas Drošības un sadarbības organizācija
IZM – Izglītības un zinātnes ministrija
LVAVA – Latviešu valodas apguves valsts aģentūra
LVAVP – Latviešu valodas apguves valsts programma
SIDA – Zviedrijas starptautiskā attīstības aģentūra (Swedish International Development Agency)

1.2. LVAVA FINANSĒŠANAS AVOTI UN TO IZLIETOJUMS

2004. gadā LVAVA darbība tika finansēta no valsts budžeta dotācijas, ES (*Phare* programmas) un vairāku valstu atbalstīta ANO Attīstības programmas projekta līdzekļiem, kā arī no privātuzņēmēju ziedojumiem.

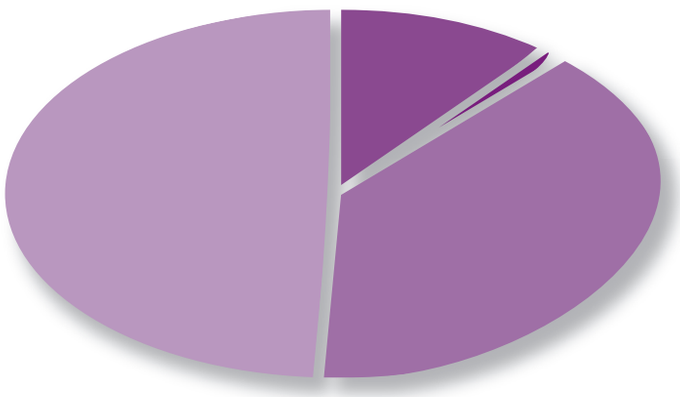

2004. gada kopējais budžets Ls 999 360

Phare 2001, Ls 486 552	49%
Valsts budžets, Ls 391 685	39%
ANO AP, Ls 111 123	11%
A/s *Parex banka*, Ls 10 000	1%

Valsts budžeta dotācija nodrošināja budžeta programmas Atbalsts *Latviešu valodas apguves valsts programmai* īstenošanu, kā arī organizācijas uzturēšanas izdevumus. *Phare* programmas finansējums tika izlietots projekta *Sabiedrības integrācijas veicināšana Latvijā* paredzēto mērķu īstenošanai. ANO Attīstības programmas piešķirto līdzekļu ievērojama daļa tika izmantota sabiedrības integrācijas pasākumiem un arī mācību līdzekļu izdošanai. Akciju sabiedrība *Parex banka* ziedoja Ls 10 000 LAT2 kursu organizēšanai mazākumtautību skolu skolotājiem.

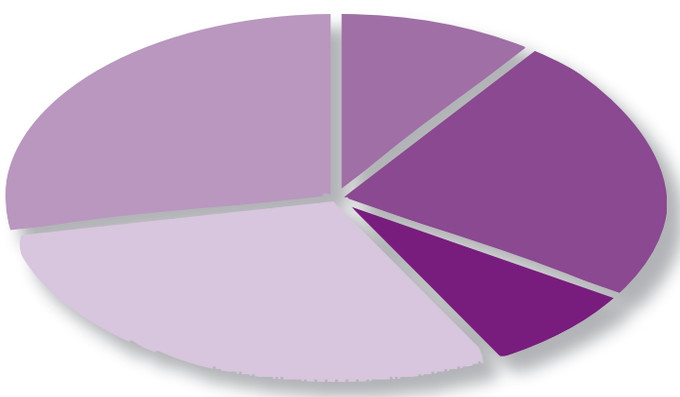

Budžeta izlietojums pa aktivitātēm 2004. gadā

LAT2 kursi, Ls 301 535	30%
Integrācijas pasākumi, Ls 275 905	28%
Skolotāju tālākizglītība, Ls 242 826	24%
Aģentūras darbība, Ls 103 628	10%
Mācību līdzekļi, Ls 75 466	8%

Aplūkojot finansēšanas avotu izlietojumu kopumā, ir redzams, ka skolotāju tālākizglītības, LAT2 kursu un integrācijas pasākumu finansējuma apjoms ir līdzīgs. Šāda finanšu līdzekļu izlietojuma proporcija bija likumsakarīga un atspoguļoja vispārējās izglītības reformas ieviešanai būtiskākās aktivitātes, kuras LVAVA bija plānojusi īstenot.

2004. gadam piešķirto līdzekļu ietvaros LVAVA nodrošināja gan plānoto aktivitāšu īstenošanu, gan valsts pārvaldes reformas ietvaros paredzēto organizācijas statusa maiņu uz valsts aģentūras statusu. 2004. gada pēdējā ceturkšņa uzdevumi tika veikti, esot jau valsts aģentūras statusā. Budžeta līdzekļi tika apgūti pilnībā.

1.3. LVAVA STRUKTŪRA

LVAVA koordinatori reģionos

- koordinators Alūksnē
- koordinators Krāslavā
- koordinators Rēzeknē
- koordinators Jelgavā
- koordinators Ludzā
- koordinators Ventspilī

Aģentūras darbinieki

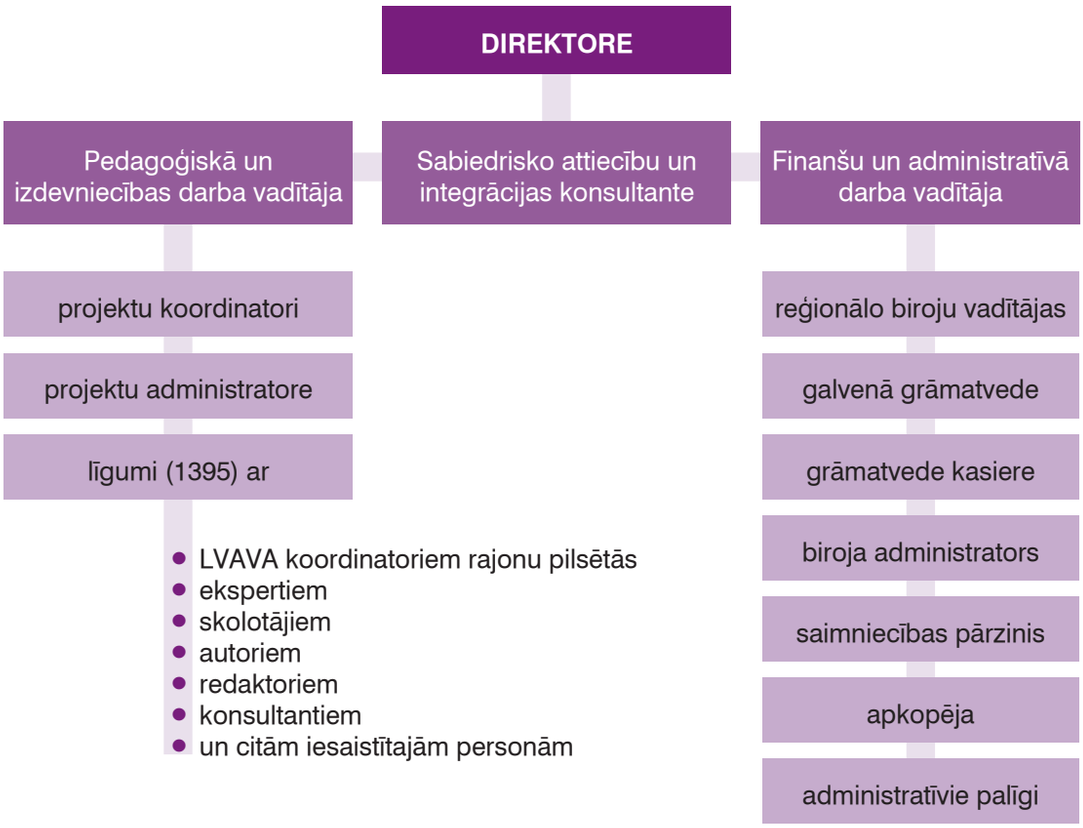

2. LVAVA DARBĪBA UN REZULTĀTI 2004. GADĀ

2.1. *LATVIEŠU VALODAS APGUVES VALSTS PROGRAMMAS* CETURTĀS FĀZES MĒRĶIS

***Latviešu valodas apguves valsts programmas* ceturtās fāzes mērķis ir latviešu valodas kā valsts valodas un LAT2 ieviešanas neatgriezeniskuma nostiprināšana. Pabeigt LAT2 mācību līdzekļu izdošanu visām pamatskolas klasēm un sagatavot mācību līdzekļus vidusskolai. Mazākumtautību izglītības reformas skaidrošana un atbalsts tās ieviešanai.**

Noslēdzot 4. fāzes posmu, visbūtiskākais notikums ir LVAVP projekta vadības vienības pāreja uz jaunu – valsts aģentūras statusu, tādējādi juridiski un politiski nodrošinot latviešu valodas kā otrās valodas (LAT2) ieviešanas perspektīvas nākotnē.

Valstiskā līmenī 4. fāzes laikā LVAVA darbību ietekmējoši notikumi bija Latvijas kļūšana par Eiropas Savienības pilntiesīgu locekli un valsts vispārējās izglītības reformas ieviešanas process – pakāpeniskā pāreja uz mācībām latviešu valodā mazākumtautību skolās. Reforma noteica, ka no 2004./2005. mācību gada sākuma 10. klasēs 60% mācību priekšmetu ir jāmāca latviešu valodā un 40% – mazākumtautību valodā. LVAVA ieguldījums un atbalsts, skaidrojot mazākumtautību izglītības reformu, kā arī to, kā iestāšanās Eiropas Savienībā ietekmēs Latvijas sabiedrību, ir bijis īpaši nozīmīgs. Ievērojot brīvprātības un pakāpenības principu, lai rosinātu labvēlīgu, radošu dialogu par sabiedrībai svarīgiem procesiem, LVAVA mērķtiecīgi veic izdevējdarbību un organizē dažāda veida latviešu valodas un metodikas apguves un sabiedrības integrācijas pasākumus.

LVAVA ir sekmīgi sasniegusi 4. fāzes mērķi attiecībā uz mācību līdzekļiem pamatskolām: ir pabeigta LAT2 mācību līdzekļu izdošana 1.–9. klasei. Latviešu valodas apguve ir lēns un pakāpenisks process, tomēr laiks liecina, ka attīstība visnotaļ notiek. Ziņas, kas iegūtas, LVAVA sadarbojoties ar skolotājiem un jauniešiem visā Latvijā, un no LVAVA regulāri pasūtītajiem pētījumiem par valsts valodas situāciju valstī, rāda, ka mūsdienu skolēnu latviešu valodas kā otrās valodas prasmes līmenis ir attīstījies līdz pat augstākajai pakāpei. Līdz ar to mācību līdzekļi 8. un 9. klasei, ko LVAVA izdevusi agrākajos gados, neatbilst pašreizējam mazākumtautību skolēnu latviešu valodas zināšanu līmenim. Tāpēc ir vitāli svarīgi sagatavot jaunajiem izglītības reformas standartiem, prasībām un skolēnu valodas zināšanām atbilstošus mācību līdzekļus. 2004. gadā šis darbs jau tika uzsākts.

Pāreja uz jauniem pamatizglītības standartiem un programmām notiks tikai 2005. gadā. Pašlaik notiek aktīvas diskusijas un darbs pie vidējās izglītības standartiem un atsevišķu mācību priekšmetu programmu izveides. Tāpēc arī LVAVA darbs pie mācību līdzekļu veidošanas vidusskolai turpinās.

2.2. LVAVA DARBĪBAS IEKŠĒJĀ PĀRRAUDZĪBA

Domājot par kvalitāti, vēl viens būtisks sasniegums šajā gadā bija pilnveidojumi LVAVA darbības izvērtēšanas procesā.

Vērtēšana ir LVAVA darbības būtiska sastāvdaļa. Lai uzturētu atgriezenisko saikni ar klientiem un sadarbības partneriem, LVAVA jau 7 gadus organizē darbības izvērtēšanas konferences. Arī 2004. gadā Rēzeknē, Ludzā, Alūksnē, Krāslavā, Jelgavā, Liepājā, Ventspilī, Daugavpilī un Rīgā notika izvērtēšanas konferences, lai dažādos aspektos izvērtētu LVAVA darbu un izzinātu LVAVA darbībā iesaistīto cilvēku vajadzības, kā arī noteiktu aģentūras darbības iespējamos virzienus nākotnē. Reģionālajās konferencēs arvien vairāk piedalās paši latviešu valodas apguvēji no dažādām mērķgrupām, galvenokārt skolotāji, vecāki un skolēni. Lēmums rīkot vairākas mazākas konferences dažādos Latvijas reģionos ir būtiska pozitīva attīstība, kas norāda uz LVAVA vadības apņemšanos attīstīt aģentūras darbību reģionos.

Arī ikdienā, izvērtējot latviešu valodas kursus, metodikas seminārus un daudzveidīgos neformālos valodas apguves un sabiedrības integrācijas pasākumus, tiek nodrošināta iekšējā pārraudzība un LVAVA darbības analīze. Domājot par kvalitāti LVAVA darbībā un pašā izvērtēšanas procesā, ir būtiski pilnveidojusies iekšējā pārraudzība jeb monitorings. Sākot ar 2004. gadu, tiek realizēta sistemātiska, plānota iekšējā aģentūras darbības pārraudzība. Par LVAVA nopietno attieksmi pret vērtēšanu liecina vērtētāju konkurss, kura rezultātā izveidojās 28 cilvēku vērtētāju komanda. Šie cilvēki ar īpašas anketas palīdzību vērtēja LAT2 kursus, sadarbības un integrācijas nometnes un bilingvālās metodikas kursus.

Lai pilnveidotu vērtētāju profesionālo kompetenci un pašu vērtēšanas procesu, tika organizēti divi vērtētāju tālākizglītības semināri. Šajos semināros vērtētāji iepazinās ar vērtēšanas psiholoģiskajiem aspektiem: kā vērtēt pieaugušo, kā pašam sagatavoties vērtēšanai, pilnveidoja prasmi veidot vērtēšanas kritērijus, līmeņu aprakstus. Vērtētāji uzlaboja vērtēšanas anketas un izstrādāja vērtēšanas līmeņus un aprakstus, kas tiek aprobēti praktiski.

Ļoti nozīmīga ir saikne starp vērtētājiem un tiem, kurus vērtē. Pārrunas, diskusijas par to, kāpēc, ko vērtēt un kā vērtēt, kādu informāciju uzkrāt un analizēt, sekmē izpratni par vērtēšanu kā atbalstu un palīdzību, vērtēšanas mērķtiecību, tās ietekmi uz kursu un nodarbību kvalitāti.

Vērtēšanas rezultātā ir uzkrāts materiāls par LVAVA LAT2 kursu, nometņu un bilingvālo mācību kursu darbību. Turpmāk jāpaplašina vērtēšanas virzieni, jāpilnveido vērtēšanas process un jāveic tā rezultātu analīze.

Vērtēšanas procesā LVAVA saņem gan pozitīvus atzinumus, gan radošus ieteikumus turpmākai darbībai, kā liecina sekojošais komentārs:

«Vērtētāju darbība, bez šaubām, dod ieguldījumu visa LVAVA darba pilnveidē. Vērtētāji atklāj labāko pieredzi, pārliecinās par izstrādāto mācību līdzekļu kvalitāti un izmantošanas efektivitāti, konstatē raksturīgākos trūkumus skolotāju darbā. Uzskatu, ka vērtētāju darbs ir nepieciešams un attīstāms.»

***Biruta Kubuliņa**,*
LAT2 pasniedzēja pieaugušajiem

2.3. AĢENTŪRAS ADMINISTRATĪVĀ DARBĪBA

Šajā periodā pilnībā tika nodrošināts LVAVA Rīgas biroja un divu reģionālo biroju (Daugavpilī un Liepājā) darbs. Lai arī notika organizācijas statusa maiņa, LVAVA turpināja īstenot plānotos pasākumus, veica ar reorganizāciju, kā arī ar administratīvās kapacitātes pilnveidošanu saistītus darbus.

Darba vides un apstākļu uzlabošanas nolūkā tika rasta iespēja Rīgas birojam īrēt papildu telpas. Rezultātā pēc telpu kosmētiskā remonta darbinieki ieguva uzlabotas darba vietas un biroja telpās tika izveidota centrālā ieeja. Tika radīta telpas atbilstība organizācijai, kā arī darba vide, kas ir draudzīga klientiem, bet biroja darbiniekiem ļauj kontrolēt apmeklētāju plūsmu. Turklāt 2004. gadā tika veikta informācijas tehnoloģiju revīzija un uzlabojumi, kā arī vairāki pasākumi, lai nodrošinātu risku pārvaldību.

LVAVA darbinieku apmācība nodrošināja informācijas tehnoloģiju lietošanai nepieciešamo zināšanu un iemaņu tālāku apgūšanu un profesionālo zināšanu un prasmju pilnveidošanu (skat. arī 2. pielikumu).

Pēdējos gados zināma pieredze ir iegūta sabiedrības informēšanas jomā. Uzkrātajās zināšanās, pieredzē un praksē LVAVA darbinieki dalās ar kolēģiem Latvijā un citur pasaulē, piedaloties akadēmiskās un cita veida konferencēs ar referātiem (skat. 1. pielikumu) un līdzdarbojoties dažādu valsts un nevalstisko institūciju padomēs, pasākumos un projektos. Šīs aktivitātes ir nozīmīgas, lai LVAVA labākā prakse varētu tikt izplatīta ne tikai Latvijā, bet jebkurā valstī vai vietā, kur ir aktuāli sabiedrības integrācijas un mazas valodas attīstības jautājumi.

Pārskata periodā LVAVA administrācija īpašu uzmanību veltīja aģentūras darbības publicitātei gan Latvijā, gan arī aiz mūsu valsts robežām (skat. 3. pielikumu). LVAVA regulāri publicē informāciju par visām savām aktivitātēm interneta mājas lapā un biļetenā «Tagad». LVAVA mājas lapa internetā ir atrodama jau vairākus gadus. Palielinoties informācijas daudzumam, nākas domāt par veiksmīgāku tās pasniegšanas veidu, tāpēc 2004. gadā mājas lapa tika pārveidota, lai sniegtu vairāk informācijas un piedāvātu ērtākas tās atrašanas iespējas. Lai mājas lapas lietotājs vieglāk orientētos mācību līdzekļu klāstā, ir ieviesta sīkāka mācību līdzekļu klasifikācija. Domājot par biļetena «Tagad» lasītājiem internetā, ir pilnveidota biļetena arhīva struktūra; tagad visus rakstus var ērti atrast pēc žurnāla numura, autora, raksta nosaukuma un temata.

2.4. LATVIEŠU VALODAS KĀ OTRĀS VALODAS (LAT2) KURSI PIEAUGUŠAJIEM

Atsaucoties uz ievērojamo pieprasījumu sabiedrībā, kopš 1997. gada LVAVA rīko bezmaksas latviešu valodas apguves kursus konkrētām profesionālajām grupām. LVAVA kā *Latviešu valodas apguves valsts programmas* īstenotāja veicina cilvēku iespējas pildīt likumus saistībā ar prasībām latviešu valodas zināšanai. LVAVA piedāvāto kursu pamatā ir atziņa, ka valoda jāmācās, lai to lietotu, nevis lai noliktu eksāmenu. Tieši šī pieeja dod kursu dalībniekiem papildu motivāciju pārvarēt psiholoģiskas barjeras un aizspriedumus, kārtojot eksāmenus, lai naturalizētos vai lai iegūtu darbu, kur nepieciešamas latviešu valodas zināšanas. 2004. gadā LVAVA piedāvātajos LAT2 kursos ir piedalījušies 7856 dalībnieki.

LAT2 kursi tradicionāli tika organizēti mācību grupās, katrā grupā kopā mācoties apmēram 17 cilvēkiem. Kopumā 2004. gadā LVAVA administrēja 334 LAT2 kursu grupas.

	LAT2 kursi 60 stundu garumā	LAT2 kursi un nometnes 120 stundu garumā
mazākumtautību skolu pedagogi	55 grupas	40 grupas
medicīnas darbinieki	36 grupas	23 grupas
mazākumtautību skolēnu vecāki	10 grupas	24 grupas
pašvaldību darbinieki	3 grupas	11 grupas
iekšlietu sistēmas darbinieki	4 grupas	3 grupas
jaunkareivji	30 grupas	
pirmsskolas izglītības iestāžu darbinieki	18 grupas	
bezdarbnieki		66 grupas
invalīdi		11 grupas

Latviešu valodas kursu nodrošināšana atsevišķām sabiedrības mērķgrupām un sociāli nozīmīgu profesiju pārstāvjiem 2004. gadā ir bijis viens no LVAVA darbības pamatvirzieniem. Novitāte šajā pārskata periodā ir valodas intensīvie kursi ilgstošiem bezdarbniekiem, kursu laikā dodot leksikas ievirzi kādā no darba tirgū nepieciešamajām profesijām. LAT2 kursus novēroja vērtētāju komanda, kas LVAVA vadībai sagatavoja vērtīgus ziņojumus par kursu rezultātiem un lietderību.

Latviešu valodas intensīvie kursi un valodas apguves nometnes cilvēkiem, kas ilgstoši ir bez darba, pierādīja, ka valodas apgūšana ir kā tilts starp kursu dalībniekiem un sabiedrību kopumā, kā arī sava veida pašrealizācija, īpaši laukos. Daudziem kursi ir palīdzējuši celt pašapziņu, iegūtā valodas prasme ļāvusi veiksmīgi iesaistīties darba tirgū.

Latviešu valodas apguves kursos mazākumtautību skolēnu vecākiem bija vērojama liela ieinteresētība mācībās, aktivitāte, labs apmeklējums, spēcīga motivācija (valoda nepieciešama, lai turpmāk varētu palīdzēt bērniem skolas mācību procesā).

Joprojām tiek organizēti LAT2 kursi cilvēkiem ar īpašām vajadzībām (invalīdiem). Bieži kursu dalībnieku valodas prasmes līmenis ir vidējs vai zems, kas izskaidrojams ar viņu veselības stāvokli, kurš nereti ir pat ļoti slikts. Tomēr nodarbībās ir labvēlīga, darbīga atmosfēra. Nodarbību temps un saturs tiek pielāgots dalībnieku uztveres spējām, vēlmēm un sadzīves vajadzībām.

Iepazīstoties ar kursu skolotāju veikumu gan programmu izstrādē, gan ar nodarbību plānojumu, gan to vadīšanu, vērtētāji secināja, ka ir augusi skolotāju profesionalitāte, uzlabojusies darba kvalitāte, mainījies darba stils. Nodarbības ir mērķtiecīgas, interesantas, dinamiskas, saistošas.

Skolotāji nodarbībās rada valodas apguvei labvēlīgu, brīvu, sapratnes pilnu gaisotni. Strādājot ar bezdarbniekiem un invalīdiem, skolotājiem jābūt arī spēcīgiem psihologiem, lai panāktu savstarpēju uzticēšanos. Nodarbībās tiek pievērsta uzmanība laika lietderīgai un samērīgai izmantošanai, pārdomāta un saskaņota ar kursu dalībnieku vajadzībām ir mācāmās vielas atlase, tās saturs, izvēlētie metodiskie mācību paņēmieni, uzdevumi un vingrinājumi. Pozitīvi vērtējami pašu pedagogu veidotie radošie izdales materiāli.

2.5. SKOLOTĀJU TĀLĀKIZGLĪTĪBA

LVAVA metodikas kursus vada LVAVA multiplikatori, kuri LVAVA darbības pirmajos gados apguva speciālus kursus valodas mācīšanas metodikā, pedagoģijā un psiholoģijā, lai turpmāk sniegtu šīs zināšanas saviem kolēģiem – LAT2 un mazākumtautību skolu priekšmetu un citiem skolotājiem. Multiplikatoru uzkrātā praktiskās pasniegšanas pieredze ir viena no skolotāju tālākizglītības kursu kvalitātes garantijām un LVAVA labākās prakses piemēriem.

LVAVA pedagoģiskajā darbībā 2004. gadā saglabāja valsts noteiktās prioritātes, kas bija apstiprinātas IZM un LVAVP projekta vadības vienības līgumā:

- bilingvālās izglītības metodika mazākumtautību skolu skolotājiem;
- LAT2 metodikas attīstība un skolotāju sagatavošana;
- sākumskolas bilingvālo mācību metodikas attīstība un skolotāju kursi.

Notika arī tālākizglītības un mācību līdzekļu ieviešanas semināri multiplikatoriem un LAT2 skolotājiem. Skolotāju tālākizglītības metodikas kursi ir saskaņoti ar Izglītības un zinātnes ministriju.

LVAVA tālākizglītības kursi galvenokārt notiek semināru veidā, kuru laikā tiek veicināta skolotāju profesionālā līmeņa izaugsme. Dalībnieki kursu laikā veido *portfolio* ar kursu laikā izmantotajiem, izstrādātajiem un pieredzes apmaiņā iegūtajiem mācību materiāliem.

LVAVA labi attīstītās iestrādes tālākizglītības kursu vērtēšanas jomā ļauj izvērtēt sasniegumus, kā arī identificēt trūkumus, lai nākotnē pievērstu tiem lielāku uzmanību. Ir secināts, ka LVAVA skolotāju tālākizglītības pasākumi ir palīdzējuši veicināt skolotāju sagatavotību vispārējās izglītības sistēmas reformai un, kā secināja paši skolotāji LVAVA darbības izvērtēšanas procesā, ir redzama pozitīva attīstība vairākos virzienos:

- uzlabojušās pedagogu latviešu valodas zināšanas un prasme lietot to;
- skolotāji pamatā pārzina bilingvālās mācīšanas teorijas, to pielietošanas īpatnības Latvijas apstākļos atbilstoši skolēnu dzimtās un latviešu valodas zināšanām;
- IZM piedāvātie un skolās izstrādātie bilingvālās mācīšanas modeļi tiek ieviesti praksē;
- daudzi mazākumtautību skolu skolotāji apmeklējuši LVAVA (arī citu organizāciju, piemēram, pedagoģisko augstskolu) kursus un apguvuši bilingvālās mācīšanas metodiku, konkrētu priekšmetu pasniegšanu divās valodās (ģeogrāfija, bioloģija, vēsture, sports un matemātika);
- izstrādāti mācību materiāli bilingvālajai izglītībai (uzsverams, ka šos mācību materiālus izstrādājuši paši skolotāji, balstoties uz savu darba pieredzi; šie materiāli ir izmantojami arī skolās ar latviešu mācību valodu);
- kursos īpaša uzmanība bija pievērsta mācīšanās stratēģiju apgūšanai un individuālai pieejai;
- cēlusies skolotāju pašapziņa, viņi kursu laikā parādīja citiem un pierādīja sev, ka māk runāt un mācīt savu priekšmetu latviski;
- kursu laikā kursu vadītāji un dalībnieki daudz strādā, lai izvērtētu gan komandas, gan katra paša izdarīto (īpaša vērība – pašvērtējumam);
- tālākizglītības kursos mācījās skolotāji no visiem Latvijas reģioniem, no dažādām izglītības iestādēm.

Vērtētāji sniedz arī svarīgu informāciju par nepieciešamību uzlabot darbu dažos aspektos. Piemēram, LAT2 skolotājiem vēl nav pietiekamas prasmes strādāt diferencēti, tāpēc, domājot par LAT2 skolotāju tālākizglītību, ir plānots organizēt nodarbības par diferencēto pieeju LAT2 apguvē pieaugušajiem. Savukārt bilingvālo mācību kursos īpaša vērība pēc vērtētāju atzinumiem ir jāvelta multiplikatoru sadarbībai, kursu satura aktualitātei un mācību materiālu kvalitātei.

Veidojas jauna un ļoti svarīga LVAVA mērķauditorija. Sakarā ar to, ka latviešu skolās pieaug to skolēnu skaits, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda, pedagogi vēlas apgūt vajadzīgo metodiku un pieredzi, lai attiecīgā kvalitātē palīdzētu šiem bērniem. Tātad ir nepieciešams sniegt atbalstu šiem pedagogiem. LVAVA ir izstrādājusi metodikas kursus skolotājiem skolās ar latviešu mācību valodu (LAT1) un jau 2004. gadā sāka tos piedāvāt kā daļu no savas skolotāju tālākizglītības programmas.

LVAVA statistikas dati rāda, ka kopš *Latviešu valodas apguves valsts programmas* darbības uzsākšanas LVAVA tālākizglītības kursos ir piedalījušies aptuveni 7000 pedagogu; 2003./2004. mācību gadā vien to skaits bija 1288. Ir paredzēts, ka šis skaits nākamajos gados īpaši nemazināsies, ņemot vērā, ka aktīvu pieprasījumu pēc kursiem izsaka latviešu valodas kā dzimtās valodas (LAT1) skolotāji. Tā kā LVAVA vienmēr rūpējas par to, lai savai mērķauditorijai sniegtu augstas kvalitātes programmas un lai gatavotos gaidāmajam pieprasījumam un stiprinātu esošo multiplikatoru kolektīvu, 2004. gada nogalē tika nolemts uzsākt darbu pie jaunas multiplikatoru grupas veidošanas.

Skolotāju tālākizglītības kursi un semināri 2004. gadā

Tālākizglītības kursi skolotājiem	Rezultāti
LAT2 mācīšanas metodikas kurss, 1. līmenis – 120 st. *programmas kods B1, B2 99014331496* *Saskaņojums ar IZM Nr. 0394*	4 grupas, 82 dalībnieki
LAT2 mācīšanas metodikas kurss, 2. līmenis – 60 st. *programmas kods A2 9014331496* *Saskaņojums ar IZM Nr. 0398*	7 grupas, 150 dalībnieki
Valodu mācīšanas metodikas kurss (dzimtās valodas skolotājiem) – 120 st. *programmas kods A2 9014140196* *Saskaņojums ar IZM Nr. 0396*	3 grupas, 74 dalībnieki
Pedagoģiskā procesa organizācija mācību satura un valodas integrētai apguvei mazākumtautību skolās, 1. līmenis – 100/80 st. *programmas kods A2 9014330096* *Saskaņojums ar IZM Nr. 0397*	25 grupas, 449 dalībnieki
2. līmenis – 80 st.:	24 grupas, 342 dalībnieki no tām:
Bioloģijas apguve latviešu valodā, *programmas kods A2 9014142596* *Saskaņojums ar IZM Nr. 0400*	6 grupas
Matemātikas apguve latviešu valodā, *programmas kods A2 9014142196* *Saskaņojums ar IZM Nr. 0401*	7 grupas
Vēstures apguve latviešu valodā, *programmas kods A2 9014144196* *Saskaņojums ar IZM Nr. 0399*	6 grupas
Ģeogrāfijas apguve latviešu valodā *programmas kods A2 9014144496* *Saskaņojums ar IZM Nr. 0402*	5 grupas
LAT2 un bilingvālās izglītības aspekti sākumskolā – 72 st., *programmas kods A2 9014331296* *Saskaņojums ar IZM Nr. 0395*	8 grupas, 240 dalībnieki
LAT2 un bilingvālās izglītības metodika pirmsskolas izglītības programmā – 72 st., *programmas kods A2 9014113396* *Saskaņojums ar IZM Nr. 0426*	2 grupas, 64 dalībnieki

Semināri	Semināru skaits	Dalībnieku skaits
Mācību līdzekļu ieviešanas semināri latviešu valodas un citu priekšmetu skolotājiem par mācību līdzekļiem «Komunikatīvā gramatika», «Roku rokā», «Mūsu kopīgā vēsture», «Latvijas vēsture» no sērijas «Palīgā», «Dabaszinības»1.–4.klasei, u.c.	22	400
Atbalsta un tālākizglītības semināri multiplikatoriem	4	270
Atbalsta un tālākizglītības semināri LAT2 pieaugušo skolotājiem	3	350
Atbalsta un tālākizglītības semināri LVAVA organizēto pasākumu vērtētājiem	2	80
Skolotāju tālākizglītotāju (multiplikatoru) jaunā kursa sagatavošana	1	34
Mācību līdzekļu izveides un metodikas kursu programmu pilnveides semināri	5	60

2.6. INTEGRĀCIJAS PASĀKUMI

LVAVA organizē pasākumus dažādu etnisko grupu savstarpējās sapratnes un cieņas veicināšanai, kuru galvenais mērķis ir sabiedrības integrācijas, etniskās iecietības un dažādu etnisko grupu dialoga veidošana. LVAVA pastāvīgi notiek darbs ar sabiedriskās saziņas līdzekļiem, galvenokārt, lai veicinātu šo dialogu un radītu labvēlīgu, iecietības un izpratnes pilnu klimatu starp dažādām Latvijas sabiedrības etniskajām grupām.

Turpinot līdzšinējo pozitīvo praksi, 2004. gadā LVAVA realizēja integrācijas pasākumus – valodas neformālās apguves un starpkultūru komunikācijas projektus. Atklāta konkursa veidā tika apstiprināti un pēc tam realizēti skolu sadarbības projekti, darbojās jauniešu klubi, dažādu paaudžu tematiskās nometnes un skolotāju sadarbības nometnes. Pamatprincips – projektā tiek iesaistīti 50% latviešu un 50% mazākumtautību pārstāvju. Katrā pasākumā piedalījās aptuveni 25 cilvēki. Šādā pašā veidā dialoga veicināšanai tika veidoti radioraidījumu un TV klipu projekti. LVAVA uzrunāja mazākumtautību skolēnu vecākus īpašos seminātos, kas sniedza informāciju par izglītības sistēmas reformu un sabiedrības integrāciju.

2004. gadā raksturīga bija dažu jau iestrādātu pasākumu organizēšana ārpus Rīgas, veltot lielāku uzmanību reģioniem. Divi daudzkultūru gadatirgi Liepājā un Daugavpilī pulcēja kaimiņpilsētu un kaimiņreģionu (Ventspils, Jelgava, Ludza, Rēzekne, Krāslava, Alūksne, Preiļi) nacionālo kultūru biedrību kolektīvus. Tika izdoti četri informatīvi izglītojošā starpskolu jauniešu žurnāla «Tilts» numuri, kuru veidošanā piedalījās jaunieši no Liepājas, Ventspils, Jelgavas, Daugavpils, Krāslavas un Rēzeknes. Šādā veidā nostiprinās LVAVA labākā prakse – sapulcināt Latvijas daudzveidīgo un krāšņo multietnisko sabiedrību savstarpēji radošā, labvēlīgā un draudzīgā vidē.

«Secinājums: māka sarunāties, pieņemt un cienīt dažādo ... ir iespējama. Jautājums tikai – kā to noturēt ne tikai svētkos, bet arī ikdienā. Lai arī vairums sabiedrībā izmanto spēju runāt, jo tā prasa mazāku piepūli un vajadzību saprast, pieņemt otra cilvēka domas, vajadzības un problēmas, nekā klausīties, – tomēr dažbrīd viss mēdz mainīties.»

Dina Cimmere,
LVAVA daudzkultūru gadatirgus Liepājā koordinatore

LVAVA ir vienmēr atvērta svaigām idejām sabiedrības integrācijas un latviešu valodas vides veicināšanai. Viens no veiksmīgākajiem jaunajiem pasākumiem 2004. gadā bija pirmais Latvijas skolu teātra festivāls, kas notika skolu sadarbības projektu ietvaros. Festivāls bija unikāls ar to, ka žūrijai un skatītājiem savu stāstu vai mīļāko pasaku kopīgi izrādes veidā stāstīja bērni no mazākumtautību skolām sadarbībā ar kādas latviešu skolas bērniem. Festivālā kopumā piedalījās 380 bērni un pusaudži vecumā no 10 līdz 16 gadiem un skolotāji no visiem Latvijas novadiem.

Mērķtiecīgi un atvērti strādājot pie šiem projektiem, LVAVA realizē vienu no saviem sākotnējiem pamatprincipiem, ka ne tikai ar valodas apguvi var veicināt integrāciju, bet arī otrādi – ar integrācijas pasākumiem var veicināt latviešu valodas apguvi.

«Augstu vērtējam LVAVP oriģinālo pieeju valodas apmācībai. Šī (teātra) festivāla ideja rosināja arī mūsu – organizatoru – iztēli, ātri radās konkrētas aprises, kādam šim festivālam jābūt. Ņemot vērā sasprīngto situāciju ap izglītības reformu, par galveno izvirzījām labvēlīgas vides veidošanu bērnu starpā un attieksmē pret latviešu valodu, lai festivāls būtu nevis kā sacensības, bet svētki bērniem. Tikāmies ar pedagogiem un projektu vadītājiem… Ir tik patīkami kādam sagādāt prieku! Īpaši bērniem, kuri šā projekta ietvaros pirmo reizi bija Rīgā vai redzēja jūru, vaļējām mutēm vēroja Latgales keramiķa darbu un klausījās viņa stāstīto.
Zinot, ko nozīmē spēlēt teātri ne savā dzimtajā valodā, ar cieņu un apbrīnu domājam par skolotāju un bērnu paveikto. Vēlreiz gribam pateikt lielu paldies visiem, visiem par sadarbību un prieku, ko deva šis darbs.»

Ilze Tērauda, Karīna Tatarinova, Daiga Gaismiņa,
aktrises un 1. Latvijas skolu teātra festivāla projekta koordinatores

Sabiedrības integrāciju un latviešu valodas vidi veicinoši pasākumi

Pasākumi	Skaitliskie rezultāti	Vieta, raksturojums
Apaļā galda diskusijas	2 diskusijas	Diskusijas par LVAVP pasūtīto pētījumu «Jaunkareivju latviešu valodas zināšanas, to dinamika un attieksme pret latviešu valodu» un sarunas ar veiksmīgiem latviešu valodas apguvējiem
Semināri mazākumtautību skolu skolēnu vecākiem «Mana loma integrācijas procesā»	40 semināri, 600 dalībnieku	Visā Latvijā
Valodas klubi jauniešiem	5 klubi	Brocēnos, Viļānos, Indrā, Daugavpilī, Balvos
Sadarbības projekti starp latviešu un mazākumtautību skolām (lugas iestudējums)	10 projekti	Daugavpils 10. vidusskola un Saskaņas pamatskola; Preiļu 2. vidusskola un Rušonas pamatskola; Staļģenes pamatskola un Rīgas Klasiskā ģimnāzija; Limbažu 2. un 3. vidusskola; Audriņu vidusskola un Dricānu vidusskola; Lībagu pamatskola un Sabiles sākumskola; Aglonas vidusskola un Priežmalas vidusskola; Ventspils 5. vidusskola (divplūsmu); Robežnieku pamatskola (divplūsmu); Rīgas Ukraiņu vidusskola un 100. vidusskola
1. Latvijas skolu teātra festivāls (noslēgums skolu sadarbības projektam)	380 dalībnieku	Rīga
Videofilma par teātra festivālu	20 kopijas	Izdalītas visām projektā iesaistītajām skolām
1. Latvijas skolu teātra festivāla uzvarētāju turneja		Rīga, Rēzekne, Ventspils
Valodas nometnes jauniešiem ar īpašām vajadzībām (invalīdiem)	5 nometnes	Brocēni, Daugavpils, Rēzekne, Balvi, Adamova
Nometnes jauniešiem	10 nometnes	Daugavpils un Ogre, Liepāja, Daugavpils un Preiļi, Rīga, Līvbērze, Rēzekne, Staļģene un Tetele, Dekšāre un Rikava, Rūjiena, Sauka
Nometnes divām paaudzēm (bērniem un vecākiem/vecvecākiem)	15 nometnes	Daugavpils, Krāslava, Daugavpils un Rundēni, Balvi, Jēkabpils, Ludza, Liepāja, Ventspils, Zilupe, Smiltene un Birzuļi, Naujiena, Ludza, Aglona un Daugavpils, Ilūkste un Subate, Nīcgale
Daudzkultūru gadatirgi	2	Liepāja un Daugavpils
Sadarbības nometnes latviešu un mazākumtautību skolu skolotājiem	7 nometnes	Daugavpils, Rīga (2), Līvāni, Ludza, Rēzekne, Jūrmala

Sabiedrības integrāciju un latviešu valodas vidi veicinoši sabiedriskās saziņas līdzekļi

Izdevums	Skaitliskie rādītāji
LVAVA informatīvā izdevuma «Tagad» speciālizdevums «Reģioni un Rīga: Saziņa, saprašanās un saskarsme»	2000 eks. latviešu val. 1000 eks. krievu val. 500 eks. angļu val.
LVAVA informatīvais izdevums «Tagad», 1 (numura tēma – «Phare 2000 projekts»)	1000 eks. latviešu val. 500 eks. krievu val. 500 eks. angļu val.
LVAVA informatīvais izdevums «Tagad», 2 (numura tēma – «LVAVP ES kontekstā»)	1000 eks. latviešu val. 500 eks. krievu val. 500 eks. angļu val.
LVAVA informatīvais izdevums «Tagad», 3 (numura tēma – «Pieaugušo mācīšanās motivācija»)	1000 eks. latviešu val. 500 eks. krievu val. 500 eks. angļu val.
LVAVA informatīvais izdevums «Tagad», 4 (numura tēma – «Testēšana un monitorings»)	1000 eks. latviešu val. 500 eks. krievu val. 500 eks. angļu val.
Jauniešu bilingvālais žurnāls «Tilts» Daugavpilī 1. numurs sadarbībā ar Krāslavu, 2. numurs sadarbībā ar Rēzekni	 2000 eks. 2000 eks.
Jauniešu bilingvālais žurnāls «Tilts» Liepājā 1. numurs sadarbībā ar Ventspili, 2. numurs sadarbībā ar Jelgavu	 2000 eks. 2000 eks.
Sabiedrības integrāciju un latviešu valodas apguvi veicinoši radio klipi	40 radio klipi, katrs 10 min, no tiem 20 – Latvijas radio 4 «Doma laukums», 5 – radio NABA, 15 – radio «Imanta»
Sabiedrības integrāciju veicinoši TV klipi LTV 1. kanālā: jauniešu mērķauditorijai «Mans labākais draugs»,	7 klipi raidīti 2 reizes
vidējās paaudzes mērķauditorijai »Bumeranga likums»	7 klipi raidīti 2 reizes

2.7. MĀCĪBU LĪDZEKĻU IZDOŠANA

Lai gan finansiālie resursi mācību līdzekļu sagatavošanai un izdošanai ir ievērojami sarukuši, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, LVAVA turpina iesākto darbu un saņem atzinību par kvalitatīvi izdotiem materiāliem.

2004. gada izdevējdarbības kopējo apjomu raksturo šādi rādītāji: gada laikā izdoti 98 nosaukumi, tai skaitā 48 jauni izdevumi. Kopējais eksemplāru skaits pārsniedz 150 000 eksemplāru jeb vidējais izdevuma metiens ir lielāks par 1500 eksemplāriem. Jauno izdevumu klāstā 31 nosaukums jeb 65% ir mācību līdzekļi. Sabiedrības informēšanai un integrācijas jautājumiem veltīti 35 % jaunpublicēto darbu.

Kopš pašiem *Latviešu valodas apguves valsts programmas* (LVAVP) sākumiem viena tās darbības daļa ir veltīta, lai pieaugušajiem mācēniem būtu pieejami labi un mūsdienīgi mācību līdzekļi latviešu valodas apguvei. Laika gaitā ir tapusi plaša multimediālu mācību līdzekļu sērija, ko vieno kopīgs nosaukums «Palīgā!». Turpmākā perspektīvā šī sērija attīstīsies vēl plašāk. Nosaukums «Palīgā!» nu jau ir kļuvis par zīmolu jeb brendu, kam raksturīga noteikta kvalitāte un kopīga izpratne par latviešu valodas kā otrās valodas (LAT2) mācīšanu un mācīšanos.

Turpinot latviešu valodas mācību līdzekļu sēriju pieaugušajiem «Palīgā!», 2004. gadā LVAVA izstrādāja jaunas grāmatas, kas palīdzēs apgūt latviešu valodu noteiktu profesiju pārstāvjiem. Lai gan minētie izdevumi tika veidoti kā mācību palīglīdzekļi latviešu valodas kursiem bezdarbniekiem un personām, kuras vēlas pārkvalificēties, grāmatām ir arī daudz plašāks pielietojums. Tās var kalpot kā ideju un uzdevumu krājums skolotājiem darbā ar dažādu profesiju pārstāvjiem.

2004. gadā tika pievērsta uzmanība 9. klases LAT2 mācību līdzekļiem, kā rezultātā ir izveidots un izdots jauns mācību līdzekļu komplekts, atbilstošs šodienas jauniešu vajadzībām un zināšanu līmenim. Arī 8. klasei 2004. gadā tika izveidots jauns mācību līdzekļu komplekts, ko paredzēts izdot 2005. gadā.

Bilingvālo mācību jomā 2004. gadā ir iznākuši vairāki jauni mācību līdzekļi. LVAVA piedāvā jaunus metodiskos ieteikumus mazākumtautību vidusskolu ģeogrāfijas, vēstures, bioloģijas un matemātikas skolotājiem. Metodiskie ieteikumi skolotājiem ir veidoti, domājot ne tikai par valodas un mācību satura integrētu apguvi. Mūsdienu izglītībā būtiski ir arī sociokultūras aspekti, kurus apgūst skološanās gaitā: skolēnu līdzdalība mācību procesā, prasme mācīties, kopveseluma pieeja mācību procesā, prasme izteikt savu viedokli un argumentēt to. LVAVA izdotajos metodiskajos ieteikumos ir ņemti vērā šie mūsdienīgie izglītošanās aspekti, tāpēc metodiskie ieteikumi varētu ieinteresēt ne tikai mazākumtautību skolu pedagogus vien.

Ir izdoti jauni audiovizuālo mācību līdzekļu komplekti pamatskolai dabaszinību apguvei 5. un 6. klasē. Šie komplekti ir iepriekšējā gadā izdoto dabaszinību komplektu 1.–4. klasei turpinājums. Komplektā katrai klasei ir ietverta videofilma, darba burtnīca un skolotāja grāmata. Saturs veidots atbilstoši Valsts pamatizglītības standarta prasībām, nepiesaistot to noteiktai mācību grāmatai.

Sabiedrības integrācijai un informēšanai veltītajiem izdevumiem nākuši klāt interesanti jaunumi, piemēram, krustvārdu mīklu burtnīcas. 2003. gadā notikušais Eiropas Valodu dienai veltītais krustvārdu mīklu konkurss bija veiksmīgs, konkursam tika iesniegtas aptuveni 700 interesantas mīklas. 2004. gadā tās tika izdotas divās krāšņās burtnīcās, kuru tapšanā ar saviem zīmējumiem un akvareļiem nāca talkā Salaspils mūzikas un mākslas skolas skolēni.

Īpašu gandarījumu 2004. gadā deva Latvijas Grāmatizdevēju asociācijas gada balvas saņemšana par labāko skolas mācību grāmatu izdošanu

«Lai sekmētu grāmatniecības attīstību Latvijā, jau vienpadsmito reizi Latvijas Grāmatizdevēju asociācija organizēja konkursu. 2003. gadā izdoto grāmatu konkursam «Gada balva grāmatniecībā» 52 izdevēji iesniedza 132 izdevumus, kas tika vērtēti 11 dažādās nominācijās. Daudzu gadu darbs LVAVP darbinieku saimei vainagojās ar lauriem – iegūto pirmo vietu «Skolas mācību grāmatu» nominācijā, veidojot integrētus latviešu valodas mācību līdzekļu komplektus mazākumtautību skolu 1., 2., 3. un 4. klasei.

LVAVP grāmatas izstrādātas atbilstoši komunikatīvajai pieejai. Tās ir neparastas, jo teksti un uzdevumi saistīti vienotā sižetā; ir bagātīgi ilustrētas; atšķiras no citiem mācību līdzekļiem ar izmantoto veseluma metodi (valodas apguvē virzās no veselā uz daļu, nevis otrādi); piedāvā daudzveidīgus valodas vingrinājumus; veicina skolēnu sadarbību; piedāvā apgūt valodas likumus, tos lietojot, nevis mācoties faktus par valodu; rada iespēju atkārtot un papildināt iemācīto; kopā ar skolotāja grāmatu, didaktiskajiem materiāliem, darba burtnīcām un audio-pielikumu veido latviešu valodas mācību līdzekļu komplektu.»

Ilga Klotiņa,
«Gada balvas grāmatniecībā» žūrijas locekle

LAT2 mācību līdzekļi pieaugušajiem

Nosaukums	Eksemplāru skaits
«Palīgā! 4» mācību grāmata	3000
«Palīgā! 4» darba burtnīca	2000
«Runāsim par visu ko. Darbs ar video Palīgā 4»	500
«Sarunas par dzīvi. Darbs ar video Palīgā 5»	500
«Palīgā! Latviešu valoda grāmatvežu palīgiem«	740
«Palīgā! Latviešu valoda lielveikalu pārdevējiem»	740
«Palīgā! Latviešu valoda slimnieku kopējiem»	740
«Palīgā! Latviešu valoda pasta darbiniekiem»	740
«Palīgā! Latviešu valoda viesmīļiem»	740
«Palīgā! Latviešu valoda frizieriem»	740
«Palīgā! Komunikatīvās gramatikas vingrinājumi», 2. burtnīca	3000
«Palīgā! Komunikatīvās gramatikas vingrinājumi», 3. burtnīca	2000
«Latviešu valodas testi un testu uzdevumi pieaugušajiem», 1. daļa	1000
«Latviešu valodas mācību programma pieaugušajiem»	1500

LAT2 mācību līdzekļi pamatskolai

Nosaukums	Eksemplāru skaits
«Latviešu valoda 9. klasei mazākumtautību skolā» mācību grāmata	5000
«Latviešu valoda 9. klasei mazākumtautību skolā» audiokasete un kompaktdisks	250 + 250

Mācību līdzekļi bilingvālajai izglītībai

Nosaukums	Eksemplāru skaits
«Metodika un pieredze III. Rakstu krājums par bilingvālo izglītību»	1000
«Metodika un pieredze IV. Sabiedrības integrācija»	1000
«Dabaszinības. 5. klase» videofilma	500
«Dabaszinības. 5. klase» darba burtnīca	1000
«Dabaszinības. 5. klase» skolotāja grāmata	500
«Dabaszinības. 6. klase» videofilma	500
«Dabaszinības. 6. klase» darba burtnīca	1000
«Dabaszinības. 6. klase» skolotāja grāmata	500
«Bioloģija, ģeogrāfija, vēsture latviski. Metodiski ieteikumi vidusskolu skolotājiem», I daļa	1640
«Bioloģija, ģeogrāfija, vēsture latviski. Metodiski ieteikumi vidusskolu skolotājiem», II daļa	1640
«Matemātika latviski. Metodiski ieteikumi vidusskolu skolotājiem»	1640
«Bioloģija latviski. Mācību grāmatu izvērtējums un metodiskie ieteikumi to izmantošanai»	1500
«Vēsture latviski. Mācību grāmatu izvērtējums un metodiskie ieteikumi to izmantošanai»	1500
«Matemātika un fizika latviski. Mācību grāmatu izvērtējums un metodiskie ieteikumi to izmantošanai»	1500
«Ģeogrāfija latviski. Mācību grāmatu izvērtējums un metodiskie ieteikumi to izmantošanai»	1500

Informatīvie, reklāmas un sabiedrības integrāciju veicinošie izdevumi

Nr.	Nosaukums	Eksemplāru skaits
1.	Krustvārdu mīklas I	1000
2.	Krustvārdu mīklas II	1000
3.	LVAVP 2003. gada pārskats latvišu un angļu valodā	1000
4.	LVAVP 2003. gada pārskats krievu valodā	500
5.	Audiokasete «Ieklausies, un tu sapratīsi. Runā, un tevi sadzirdēs» (Sabiedrības integrācijas process un starpkultūru komunikācija radio raidījumos)	1000
6.	Brošūra mazākumtautību skolēnu vecākiem «Mūsdienīga skola – prieks, iespējas un atbildība»	5000
7.	Brošūra mazākumtautību skolēnu vecākiem «Kas ir sociālās zinības»	5000
8.	Brošūra mazākumtautību skolēnu vecākiem «Kas ir veselības mācība»	5000
9.	Informatīvs kartīšu komplekts mazākumtautību skolēnu vecākiem «Kas notiek skolā?»	7000 latv. val. 3000 kr. val.
10.	Brošūra «Mini manu mīklu»	2000
11.	Ilustratīvs LVAVA 2005. gada mēnešu kalendārs	1000
10.	LVAVA reklāmas 2005. gada kalendārs	1000
11.	Katalogs «LVAVA mācību līdzekļi 1996–2004»	3000

Atkārtotie izdevumi

Nosaukums	Eksemplāru skaits
«Palīgā! 1» mācību grāmata	6532
«Palīgā! 1» darba burtnīca	3400
«Palīgā! 1» audiokasešu komplekts (2 kasetes)	1400
«Palīgā! 2» mācību grāmata	5400
«Palīgā! 2» darba burtnīca	3400
«Palīgā! 2» audiokasete	700
«Palīgā! 3» mācību grāmata	3000
«Palīgā! 3» darba burtnīca	3000
«Palīgā! 3» audiokasete	800
«Palīgā! 3» klausīšanās uzdevumi	1000
«Dabaszinības. 1. klase» skolotāja grāmata	500
«Dabaszinības. 1. klase» videofilma	300
«Dabaszinības. 2. klase» skolotāja grāmata	500
«Dabaszinības. 2. klase» videofilma	300
«Dabaszinības. 3. klase» skolotāja grāmata	500
«Dabaszinības. 3. klase» videofilma	300
«Dabaszinības. 4. klase» skolotāja grāmata	500
«Dabaszinības. 4. klase» videofilma	300
«Avots. Latviešu valoda 1. klasei mazākumtautību skolā» mācību grāmata	3000
«Avots. Latviešu valoda 1. klasei mazākumtautību skolā» darba burtnīca, 1. daļa	3000
«Avots. Latviešu valoda 1. klasei mazākumtautību skolā» darba burtnīca, 2. daļa	3000
«Strauts. Latviešu valoda 2. klasei mazākumtautību skolā» mācību grāmata	3000
«Strauts. Latviešu valoda 2. klasei mazākumtautību skolā» darba burtnīca	3500
«Upe. Latviešu valoda 3. klasei mazākumtautību skolā» mācību grāmata	3000
«Upe. Latviešu valoda 3. klasei mazākumtautību skolā» darba burtnīca	1500
«Latviešu valoda 4. klasei mazākumtautību skolā» mācību grāmata	3000
«Latviešu valoda 4. klasei mazākumtautību skolā» darba burtnīca	4500
«Latviešu valoda 5. klasei mazākumtautību skolā» darba burtnīca	2000
«Latviešu valoda 5. klasei mazākumtautību skolā» skolotāja grāmata	2000
«Latviešu valoda 5. klasei mazākumtautību skolā» audiokasete	500
«Latviešu valoda 6. klasei mazākumtautību skolā» mācību grāmata	1500

«Latviešu valoda 6. klasei mazākumtautību skolā» darba burtnīca	2500
«Latviešu valoda 7. klasei mazākumtautību skolā» mācību grāmata	1500
«Latviešu valoda 7. klasei mazākumtautību skolā» darba burtnīca	3000
«Latviešu valoda 7. klasei mazākumtautību skolā» skolotāja grāmata	200
«Latviešu valoda cittautu mācībvalodas skolas 8. un 9. klasei» klausīšanās uzdevumi	4000
Brošūra «Ideju grāmata sākumskolai»	500
«Mūsdienu metodikas rokasgrāmata skolotājiem»	500

PIELIKUMI

1. PIELIKUMS

LVAVA darbinieku piedalīšanās konferencēs un semināros Latvijā un ārzemēs

Pilsēta, valsts	Pasākums	Referāta nosaukums
Rīga, Latvija	Transporta un sakaru institūta konference «Mācību darba aktuāli jautājumi»	*Studiju un mācību priekšmetu pasniegšanas problēmas mūsdienu apstākļos; Teksta analīze kā patstāvīga mācību forma*
Rīga, Latvija	Rīgas Centra rajona mazākumtautību skolu skolotāju konference	*LVAVP mācību un metodiskie līdzekļi bilingvālajai izglītībai*
Rīga, Latvija	Valodu mācību centra konference «Valoda un identitāte»	*Latviešu valodas vides veicināšanas pasākumi un komunikācija ar sabiedrību; Teksta izvēle un darbs ar tekstu valodas apguvē*
Liepāja, Latvija	Liepājas Pedagoģijas akadēmijas 10. starptautiskā literatūras zinātnes konference	*Aspazijas drāmu tulkojumi angļu valodā*
Liepāja, Latvija	Liepājas Pedagoģijas akadēmijas 4. starptautiskā pedagoģijas zinātnes konference	*Valodas apguve: problēmas un perspektīvas*
Tartu, Igaunija	Narvas Pedagoģiskās augstskolas un Tartu Universitātes seminārs par bilingvālo izglītību	*Skolotāju sagatavošana multilingvālai skolai*
Prāga, Čehijas Republika	TELEACNOT (mediji valodas apguvē) konference	Ziņojums *Par satura un valodas integrētu apguvi mācību videofilmās «Dabaszinības» 1.–4. klasei*
Tbilisi, Gruzija	EDSO darba seminārs	*Starpvaloda kā valodas apguves sastāvdaļa; Kļūdu analīze valodas apguvē; Skolotāja pašnovērtējuma veidi un iespējas; Iecietības un dzimumu līdztiesības jautājumi pieaugušo izglītībā*
Stokholma, Zviedrija	SIDA organizētās Baltijas dienas	*Valoda, izglītība, pilsonība – aktuāli jautājumi un atbildes*
Parīze, Francija	Serdes Pedagoģiskās augstskolas konference «Dzimtā valoda, otrā valoda, svešvaloda»	*Valodas lietojums izglītībā Latvijā*
Barselona, Spānija	*Linguapax* kongress «Valodas daudzveidība, ilgtspējīgums un miers»	*Sabiedrisko aptauju kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji valodas politikas analīzē*
Sauthemptona, Lielbritānija	Sauthemptonas universitātes konference «Par valodu un Eiropas nākotni: ideoloģija, politika, prakse»	*Sabiedrisko aptauju kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji valodas politikas analīzē*

2. PIELIKUMS

LVAVA darbinieku tālākizglītība

LVAVA darbinieku apmācība paredzēja nodrošināt informācijas tehnoloģiju lietošanai nepieciešamo zināšanu un iemaņu tālāku apgūšanu un profesionālo zināšanu un prasmju pilnveidošanu.

- 6. starptautiskajā zinātniski praktiskajā konferencē «Projektu vadīšanas loma konkurētspējīgas sabiedrības attīstībā» Rīgā piedalījās 6 darbinieki. Dalība šādā konferencē ļāva gan iepazīties ar pieredzi citu projektu īstenošanā, gan izvērtēt LVAVA projektu realizēšanas pieredzi, gan iegūt vērtīgas atziņas turpmākajam.
- 2 darbinieki apguva programmas *Power Point* lietošanu, lai saskaņā ar LVAVA vajadzībām veidotu iespējami efektīgas uzstāšanās.
- 8 darbinieki mācījās programmas *Excel* lietošanu, lai nodrošinātu atbilstošu šīs programmas izmantošanu, apkopojot statistikas datus par LVAVA darbību, kā arī projektu īstenošanas vajadzībām.
- 3 finanšu un administratīvā darba darbinieki piedalījās semināros, lai iegūtu jaunāko informāciju par nodokļiem un darba likumdošanu, kā arī cilvēkresursu plānošanu un atalgojumu.

3. PIELIKUMS

LVAVA publicitāte

Pasākums	Raksturojums
LVAVA reklāmas lapa krievu valodā atvērto durvju dienas pasākumam	30 000 eksemplāru; 22 000 izdalīti kopā ar laikrakstu «Вести»; 8 000 izplatīti Rīgas mazākumtautību skolās
LVAVA atvērto durvju dienas	Rīga, Reiterna nams
LVAVA darbības izvērtēšanas konferences	Rīga un 8 reģionālās konferences: Jelgava, Krāslava, Daugavpils, Ventspils, Alūksne, Rēzekne, Ludza, Liepāja,
LVAVA dalība Latvijas ikgadējā grāmatu izstādē	Rīga, Ķīpsalas izstāžu zāle Rīga, Akadēmiskā bibliotēka
Ceļojošā izstāde «Bāka» ar informatīviem bukletiem angļu, franču, krievu, vācu, zviedru valodā	Zviedrijas institūtā Stokholmā; SIDA Baltijas dienās Stokholmā; Briselē, Eiropas komisijas administratīvajā ēkā
Ceļojošā izstāde – 15 plakāti, kas aicina apgūt un lietot latviešu valodu	7 pilsētās: Daugavpils, Līvāni, Jēkabpils, Liepāja, Ventspils, Valmiera, Valka
Tikšanās Melngalvju namā ar a/s *Parex banka* pārstāvjiem un ASV vēstnieku	A/s *Parex banka* finansēto LAT2 kursu dalībnieki no visas Latvijas
LVAVA izdotās rokasgrāmatas sākumskolas skolotājiem tulkojums krievu valodā	Izdota Gruzijā ar EDSO atbalstu

NATIONAL AGENCY FOR LATVIAN LANGUAGE TRAINING (NALLT)

2004 ANNUAL REPORT SUMMARY

«Language acquisition is not a mechanical process – it takes books, a teacher, a learning facility, and an appropriate environment. Language acquisition is governed by many subtle ordinary mechanisms. Many barriers stand in the way of language acquisition, psychological, physical, and sociological; and one must be strongly motivated to overcome them. Let us help break these barriers by creating a positive language learning and usage environment rather than strengthening the barriers.»

***Aija Priedite**, LVAVA Director*

NALLT Status and Responsibilities

The National Programme for Latvian Language Training (NPLLT) was approved November 1, 1995 by the Cabinet of Ministers Order No. 616. The Latvian Language Programme Unit (LLPU) was established as a state enterprise non-profit organization to implement the Programme. In accordance with the state administrative reform, in October 2004 the LLPU officially changed its status and became a state agency called *The National Agency for Latvian Language Training* (NALLT). Further in this report it will be called by its current name and abbreviation.

NALLT's Primary Responsibilities

- To implement the National Programme for Latvian Language Training;
- To publish materials in support of the National Programme for Latvian Language Training;
- To organize seminars, courses, camps, and other educational activities that promote Latvian language acquisition, language teaching methodology, and inter-cultural communication;
- To provide consultations on Latvian language learning;
- To sell and distribute learning materials;
- To provide support to the Latvian Diaspora abroad in learning and preserving the Latvian language.

NALLT Funding Sources and Utilization

In 2004, the NALLT's operations were financed by state subsidies from general revenues, the European Union (*Phare* Programme), and the United Nations Development Programme (UNDP), which consists of contributions from various nations.

Subsidies from general revenues secured the implementation of the budget programme «Support to the National Programme for Latvian Language Training» as well as the organization's operational costs. Funds from the Phare Programme were devoted to implementing the project «Promoting Social Integration in Latvia». Much of the UNDP's funding was spent on implementing integration projects and publishing teaching materials. The stock company *Parex banka* donated Ls 10,000 towards organizing an LSL course for teachers. The budget was expended in entirety.

NALLT Operations and Results in 2004

The most significant event during this reporting period was the Latvian Language Programme Unit's transition to its new status as a state agency, which secured a legal and political future for the implementation of Latvian as a second language (LSL).

On a national level, the NALLT was impacted by Latvia's membership into the European Union and the process of the national general education reform, which entails a gradual increase in the role of the Latvian language within the education process for minority high schools. Starting with the 2004/2005 school year, 60% of teaching subjects for 10th grade must be taught in Latvian and 40% in the ethnic minority language. In light of these two events during this reporting period, the NALLT devoted much attention to creating a favourable and enabling dialogue with ethnic minority communities.

In 2004 the NALLT successfully achieved its set goal for this time period – LSL teaching materials for grades 1–9 were completed.

Latvian language acquisition is a slow and gradual process, but time nevertheless demonstrates that progress is taking place and the Latvian language skills level of the minority school student of today has improved even to the highest level. As a result the teaching materials for grades 8 and 9 developed by the NALLT in the early years had to be completely revised during this reporting period to meet the higher language knowledge level and correspond to the new standards set by the education reform.

Internal Oversight

In order to receive feedback from its clients and co-operation partners, for seven years now the NALLT holds evaluation conferences in Riga and the regions. In addition, the NALLT ensures internal oversight and performance analysis by evaluating its multitude of Latvian language courses, methodology seminars, and informal activities on a regular basis.

Committed to improving quality in NALLT's operations and its own evaluation process, in 2004 the NALLT's internal oversight procedures were significantly enhanced. With 2004 we begin to see a systematic, organized internal evaluation system with the establishment of a permanent 28-person evaluation team. With the help of a specially designed evaluation form, these specialists monitored LSL courses, co-operation and integration camps, and bilingual methodology courses. To improve upon the professional skills of the evaluators and the evaluation process in general, in 2004 two continuing education seminars were held to introduce the evaluators to the psychological aspects of evaluation, update the evaluation form, and develop evaluation levels and descriptions.

Administrative Capacity and Publicity

Despite its change in organizational status, during this period the NALLT's offices in Riga and the regions (Daugavpils and Liepaja) were able to fully support operations and implement planned activities.

The NALLT's website has been available on the Internet for a few years now. However, as the amount of information increases, the organization must consider ways of improving access and presentation. In order to create better and more comfortable access to information, the NALLT's website was reconstructed in 2004.

Through its informational magazine «Tagad», published four times a year in Latvian, Russian, and English, the NALLT continued to inform the public about its activities and provide information on issues concerning language polices in Latvia and abroad.

NALLT staff shares its experiences, skills, and knowledge with colleagues in Latvia and abroad by attending academic and other conferences, as well as by sitting on boards and participating in projects of various national and non-governmental institutions. These activities are important to the agency's work because it allows NALLT best practices to be replicated and distributed not only in Latvia, but in any country in the world where social integration and the development of a small language are vital issues.

Latvian as a Second Language (LSL) Courses for Adults

As the implementer of the National Programme, the NALLT boosts the individual's abilities to comply with laws related to Latvian language skills requirements. In response to significant public demand, since 1997 the NALLT offers Latvian language learning courses free of charge to specific professional groups. In 2004 7,856 individuals – minority school teachers, medical staff, local government staff, national security staff, army recruits, parents of minority school students, unemployed persons, and invalids participated in LSL courses offered by the NALLT.

An innovation during this reporting period was the introduction of intensive language courses for long-term unemployed persons; these courses offered specific vocabulary from a selection of professions currently in demand in the job market.

LSL courses were monitored by a team of evaluators. Based on the performance of teachers in crafting the course, developing lesson plans, and conducting the classes, the evaluators identified an increase in professionalism, the quality of work, as well as a difference in work style.

Teacher Training

NALLT methodology courses are facilitated by NALLT multipliers, a group of people who received special courses during the Programme's early years in language teaching methodology, pedagogy, and psychology so that they could in turn teach LSL and minority school subject teachers and others. The teaching experience acquired by these multipliers is one of the quality guarantees of the teacher training courses and an example of one of NALLT's best practices.

The priorities for NALLT's pedagogical operations for 2004 remained the same as set by the state and articulated in the agreement between the Ministry of Education and Science and NALLT: bilingual education methodology for minority school teachers; Latvian language as a second language methodology development and teacher training; and primary school bilingual education methodology development and teacher training. All teacher training methodology courses offered by the NALLT are approved and certified by the Ministry of Education and Science.

NALLT's teacher training activities have helped influence teachers to prepare themselves for the general education system reform, for example:

- Latvian language skills of teachers has improved, as has their ability to use the language;
- Teachers have a fundamental understanding of bilingual teaching theories, their application to Latvia's situation regarding the student's native and Latvian language skills;
- The self-esteem and confidence of minority school teachers regarding their ability to teach their subject in Latvian have improved;
- Teachers from all of Latvia's regions and numerous educational institutions have participated in teacher training courses.

The number of students with Latvian as a second language in Latvian schools is increasing. In order for teachers to be prepared with the necessary methodology and experience at the appropriate level of quality, the NALLT developed methodology courses for language teachers in Latvian schools (LNL) and in 2004 began to offer it as part of its teacher training programme.
Since the Programme's inception, 7,000 pedagogues have participated in NALLT teacher training courses. During the 2003/2004 school year alone, the total was 1,288.

Integration Activities

Continuing its successful experience, in 2004 the NALLT organized informal language acquisition and inter-cultural communication projects. Open competitions were held to approve and implement 10 teacher co-operation projects, 5 youth clubs, 30 cross-generational thematic camps, and 6 teacher training camps, all adhering to the basic principle that the project must involve 50% Latvian and 50% minority representatives.

The NALLT appealed to parents of minority school children with 40 special seminars designed to provide information on the education reform and social integration.

2004 was significant in that the NALLT expanded some of its well developed projects to reach outside of Riga and devote more attention to regional issues. Two multi-cultural fairs held in Liepaja and Daugavpils attracted ethnic and cultural associations from neighbouring cities and regions. In addition, four special editions of the informative, educational, inter-scholastic youth magazine «Tilts» were published in Daugavpils and Liepaja.

The NALLT is always open to fresh ideas on social integration and the encouragement of Latvian language acquisition. One of the most successful events in 2004 was the first Latvian school theatre festival, where children from minority and Latvian schools worked together to act out their favourite story. The festival attracted 380 children between the ages of 10 to 16, and teachers from all of Latvia's regions.

Publication of Teaching Materials

The publishing work of 2004 produced the following results: over the course of the year, 98 publications were produced; among those 48 were new titles. Of the new titles, 31 were teaching materials. The average circulation of these publications is over 1,500 copies.

As part of its Latvian language learning series for adults «Palīgā!» (Help!), the NALLT developed new books to support specific professions in Latvian language learning. The name «Palīgā» has now become a brand known for its quality and collective understanding of Latvian as a second language (LSL) teaching and learning.

In 2004 special attention was devoted to 9th grade LSL teaching materials, which resulted in the creation and publication of a new teaching kit that meets the needs and skills level of today's student. A new teaching kit was also developed in 2004 for 8th grade classes, which is scheduled for publication in 2005.

In the area of bilingual teaching materials, several new publications were released in 2004. The NALLT offers new methodological recommendations for minority high school geography, history, biology, and mathematics teachers. The recommended methods incorporate contemporary aspects of education with special emphasis on the integrated acquisition of language and subject matter. For elementary schools, an audiovisual teaching tool kit was also published for Natural Sciences in grades 5 and 6 which was developed in compliance with state general education standard requirements.

РЕЗЮМЕ ОБЗОРА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПРОГРАММЫ ОСВОЕНИЯ ЛАТЫШСКОГО ЯЗЫКА ЗА 2004 ГОД

«Освоение языка – это не только техническое мероприятие: есть учебники, есть учитель, есть помещение для занятий и окружающая среда. Освоением языка руководит много тонких повседневных механизмов. На пути освоения языка стоит много барьеров, психологических, физических, социологических и необходима крепкая мотивация, чтобы все эти барьеры преодолеть. Поэтому давайте поможем эти барьеры разрушить, создав положительную среду освоения и использования языка.»

Айя Приедите, *директор LVAVA*

Статус, цель, принципы деятельности и функции LVAVA

Государственная программа освоения латышского языка (LVAVP) была утверждена 1 ноября 1995 года распоряжением Кабинета Министров № 616. Для реализации программы была создана группа руководства проекта LVAVP в статусе государственного предприятия бесприбыльной организации. В соответствии с реформой государственного управления в октябре 2004 года группа руководства проекта LVAVP официально изменила свой статус и стала государственным агентством под названием *Государственное агентство освоения латышского языка* (LVAVA). Далее в этом обзоре оно будет обозначаться своим теперешним названием и аббревиатурой.

Важнейшие функции LVAVA

- реализовывать государственную программу освоения латышского языка;
- вести издательскую деятельность в рамках государственной программы освоения латышского языка;
- организовывать семинары, курсы, лагеря и другие образовательные мероприятия в сфере освоения латышского языка, методики преподавания языков и межкультурной коммуникации;
- давать консультации по вопросам освоения латышского языка;
- продавать и распространять учебные материалы;
- оказывать поддержку латышским диаспорам за границей в освоении и сохранении латышского языка.

Источники финансирования LVAVA и их использование

Деятельность LVAVA в 2004 году финансировалась государственной дотацией из общих доходов, из средств Европейского Союза (программы *Phare*) и проекта Программы развития Организации Объединенных Наций (ООН), поддержанного несколькими государствами.

Дотация из общих доходов обеспечила реализацию бюджетной программы «Поддержка государственной программы освоения латышского языка», а также расходы на содержание организации. Финансирование программы Phare было использовано на осуществление целей, предусмотренных проектом «Содействие интеграции общества в Латвии». Значительная часть средств, выделенных программой развития ООН, была использована на осуществление интеграционных мероприятий, а также на издание учебных пособий. Акционерное общество *Parex banka* пожертвовало Ls 10,000 на организацию курсов LAT2 для учителей. Бюджетные средства были освоены полностью.

Деятельность LVAVA и ее результаты в 2004 году

Самым существенным событием за отчетный период является переход группы руководства проектом Государственной программы освоения латышского языка в новый статус – государственного агентства, чем были юридически и политически обеспечены перспективы введения латышского языка как второго (LAT2).

На государственном уровне значительными событиями для деятельности LVAVA были вступление Латвии в Европейский Союз и процесс введения реформы государственного общего образования с постепенным увеличением роли латышского языка в учебном процессе в средних школах национальных меньшинств. С начала 2004/2005 учебного года в 10-ых классах 60% учебных предметов преподается на латышском языке и 40% – на языке национального меньшинства. В контексте этих двух событий LVAVA в отчетный период уделяло большое внимание формированию доброжелательных и творческих диалогов с представителями национальных меньшинств.

В 2004 году LVAVA успешно достигло цели, ранее выдвинутой на этот период времени – закончено издание учебных пособий по LAT2 для основных школ, 1–9 класса. Освоение латышского языка – процесс медленный и постепенный, тем не менее время показывает, что развитие происходит и уровень знания латышского языка как второго современных школьников национальных меньшинств развился вплоть до высшей ступени. Поэтому учебные пособия, созданные LVAVA для 8-го и 9-го класса в прежние годы, в отчетный период пришлось создавать совершенно заново, в расчете гораздо более высокий уровень знаний и соответствие новым стандартам реформы образования.

Внутренний контроль

Для поддержания обратной связи со своими клиентами и партнерами по сотрудничеству LVAVA уже 7 лет организует конференции для оценивания своего труда в Риге и регионах. Повседневно осуществляется также и внутренний контроль и анализ деятельности LVAVA путем оценивания курсов латышского языка, методических семинаров и разнообразных неформальных мероприятий.

В заботе о качестве в деятельности LVAVA и в самом процессе оценивания в 2004 году внутренний контроль был существенно усовершенствован. С этого года мы можем говорить о систематическом, плановом внутреннем контроле, создана постоянная команда оценивателей из 28 человек. Эти специалисты с помощью особой анкеты оценивали курсы LAT2, лагеря сотрудничества и интеграции и курсы билингвальной методики. Для совершенствования профессиональной компетенции оценивателей и самого процесса оценивания в 2004 году были организованы два семинара дальнейшего образования оценивателей, на которых они познакомились с психологическими аспектами оценивания, совершенствовали оценочные анкеты и разрабатывали уровни и описания оценивания.

Административный потенциал и публичность

Несмотря на то, что произошла смена статуса организации, в этот период была полностью обеспечена работа Рижского и двух региональных (Даугавпилс, Лиепая) бюро LVAVA и осуществлены планировавшиеся мероприятия.

Уже несколько лет в интернете можно найти домашнюю страницу LVAVA. С увеличением количества информации приходится думать о более удачном способе ее преподнесения. Для создания более доступной информации и более удобных возможностей ее нахождения в 2004 году была осуществлена перестройка домашней страницы.

LVAVA продолжало также знакомить общество со своей деятельностью и предоставлять информацию по вопросам языковой политики в Латвии и мире в информационном бюллетене «Tagad», выходившем раз в квартал на латышском, русском и английском языке.

Сотрудники LVAVA делились накопленным ими опытом, знаниями и практикой с коллегами в Латвии и других местах мира, участвуя в академических и других конференциях, а также сотрудничая в советах и проектах государственных и негосударственных организаций. Эти действия важны в деятельности агентства, чтобы лучший опыт LVAVA был размножен и распространен не только в Латвии, но и в любой стране или месте, где актуальны интеграция общества и вопросы развития малого языка.

Курсы латышского языка как второго (LAT2) для взрослых

Поскольку LVAVA осуществляет государственную программу, она способствует способности людей выполнять законы, связанные с требованиями к знанию латышского языка. Откликаясь на значительный спрос в обществе, LVAVA с 1997 года устраивает бесплатные курсы освоения латышского языка для конкретных профессиональных групп. В 2004 году на предлагаемых LVAVA курсах LAT2 (60 учебных часов) занималось 7 856 курсантов – педагоги школ национальных меньшинств; медицинские работники; сотрудники самоуправлений; системы внутренних дел; новобранцы; родители школьников национальных меньшинств; безработные и инвалиды.

Новинкой этого отчетного периода являются усиленные языковые интенсивные курсы для длительно безработных, во время которых дается лексическое введение в какую-либо из профессий, пользующихся спросом на рынке труда.

За курсами LAT2 наблюдала команда оценивателей. Познакомившись с планированием и проведением занятий, оцениватели сделали вывод о том, что вырос профессионализм учителей, улучшилось качество труда, изменился стиль работы.

Дальнейшее образование учителей

Методические курсы LVAVA ведут мультипликаторы LVAVA, в первые годы его деятельности освоившие специальные курсы по методике преподавания языков, педагогике и психологии, чтобы в дальнейшем преподавать это учителям LAT2 и предметникам школ национальных меньшинств и другим учителям. Накопленный мультипликаторами опыт практического преподавания является одной из гарантий качества курсов дальнейшего образования учителей и примеров лучшей практики LVAVA.

В педагогической деятельности в 2004 году LVAVA сохраняло определенные государством приоритеты, закрепленные в договоре МОН и LVAVP: методика билингвального образования для учителей школ национальных меньшинств; развитие методики и подготовка учителей латышского языка как второго (LAT2); развитие методики билингвального обучения и курсы учителей начальной школы. Состоялись также семинары по дальнейшему образованию и введению учебных пособий для мультипликаторов и учителей LAT2. Все методические курсы дальнейшего образования учителей, предлагаемые LVAVA, согласованы с Министерством образования и науки (сертифицированы).

Мероприятия LVAVA по дальнейшему образованию учителей помогли содействовать подготовленности учителей в отношении реформы системы общего образования, как, например:

- улучшилось знание педагогами латышского языка и умение пользоваться им;
- учителя в основном знакомы с теориями билингвального образования, особенностями его использования в условиях Латвии в соответствии со знанием школьниками родного и латышского языка;
- повысилась уверенность учителей в себе и убежденность в том, что преподавать свой предмет по-латышски можно;
- на курсах дальнейшего образования обучались учителя из всех регионов Латвии, из разных учреждений образования.

В латышских школах растет число учеников, изучающих латышский язык как второй. Чтобы учителя были подготовлены в отношении необходимой методикой и опыта соответствующего качества, LVAVA разработало курсы методики для учителей языка латышских школ (LAT1) и уже в 2004 году стало предлагать их как часть своих программ дальнейшего образования учителей. За время существования LVAVP примерно 7 000 педагогов приняли участие в различных курсах дальнейшего образования учителей. Только в 2003/2004 учебном году их число составило 1 288.

Интеграционные мероприятия

Продолжая предшествующий успешный опыт межкультурной коммуникации, в 2004 году путем открытого конкурса были утверждены и реализованы 10 проектов сотрудничества школ, 5 молодежных клубов, 30 тематических лагерей разных поколений и 6 учебных лагерей для учителей. В качестве основного принципа было выдвинуто требование, чтобы в проект были включены 50% латышей и 50% представителей национальных меньшинств.

LVAVA обратилось к родителям учащихся национальных меньшинств с 49 особыми семинарами, предоставляющими информацию о реформе системы образования и интеграции общества.

Для 2004 года было характерно расширение некоторых уже наработанных мероприятий за пределы Риги с привлечением большего внимания к регионам. Две поликультурных ярмарки в Лиепае и Даугавпилсе собрали коллективы национальных культурных обществ соседних городов и регионов. В Даугавпилсе и Лиепае были изданы четыре номера информационно-просветительского межшкольного молодежного журнала «Tilts».

Среди наиболее успешных мероприятий 2004 года надо назвать первый Латвийский школьный фестиваль театра, на котором свою историю или любимую сказку в виде спектакля совместно рассказывали дети школ национальных меньшинств и латышских школ. В целом в фестивале участвовали 380 детей и подростков в возрасте от 10 до 16 лет и учителя из всей Латвии.

Издание учебных пособий

Общий объем издательской деятельности 2004 года характеризуют следующие показатели: в течение года вышло 98 изданий, в том числе 48 совершенно новых. В числе новых изданий 31 учебное пособие. Средний тираж одного издания больше 1500 экземпляров.

В серии учебных пособий по латышскому языку для взрослых «Palīgā!» в 2004 году LVAVA разработало новые книги для представителей определенных профессий. Название «Palīgā!» уже стало брендом, для которого характерно качество и общее понимание обучения и изучения латышского языка как второго (LAT2).

В 2004 году внимание было обращено на учебные пособия по LAT2 для 9-го класса, в результате чего создан и издан новый комплект учебных пособий, отвечающий потребностям и уровню сегодняшней молодежи. Для 8-го класса в 2004 году также был создан новый комплект учебных пособий, который предполагается издать в 2005 году.

В 2004 году вышло несколько новых учебных пособий в области билингвального обучения. LVAVA предлагает новые методические рекомендации для учителей географии, истории, биологии и математики средних школ национальных меньшинств. В методических рекомендациях принимались во внимание современные образовательные аспекты, учитывающие интегрированное освоение языка и учебного содержания. Издан комплект аудиовизуальных учебных пособий для основной школы по природоведению для 5-го и для 6-го класса, содержание которого разработано в соответствии с требованиями государственного стандарта основного образования.